

Daniel Hanzlík: ATLAS
26. 9. – 26. 11. 2017

Orientační smysl je vetkán do samé podstaty živých bytostí, a proto naše myšlení není nahodilou konstrukcí věcí, které se otiskují zvenčí do mysli, nýbrž naše myšlení je už od počátku zrakové, gravitační a hmatové. Proto tyto tři schopnosti jsou předpokladem myšlení.

Emanuel Rádl: Útěcha z filosofie

Základní rozvrh a koncepční půdorys výstavy Daniela Hanzlíka je určen prověřováním fyzikálních principů a zákonitostí. Nejedná se však o logický procesuální postup tzv. falzifikace hypotézy. Tento postup není nutný, protože principy a zákonitosti, z kterých autor vychází, jsou již v rámci příslušného vědního oboru prověřeny a potvrzeny. Oč se tedy jedná? Především o přenos postupů této „falzifikace“ do oblasti vizuální kultury, a to ještě v rozšířeném poli, do kterého vstupuje vztah prostoru a zvuku. Známý princip (zde např. gravitace) je tu autorem přeložen do jazyka objektu (zvukový a kinetický), obrazu a kresby. Aby tento jazyk mohl být naplněn ve svých výstupech, muselo dojít k rozehrání fyzikálního principu na bázi modelové situace. Tímto modelem stanoveným a priori (neboť jde o vědecky potvrzenou skutečnost) je pro Hanzlíka kyvadlo.

Kyvadlo zpřítomňuje kinetický princip odehrávající se v rozporném vztahu mezi odpoutáním a připoutáním se k dané základně. Prvotní hybný impuls musí být učiněn uměle, jako rozhodnutí-akce, neboť jde o situaci modelovou. Princip gravitace Hanzlík využívá dvěma základními způsoby. První způsob respektuje zpomalování zapříčiněné přitažlivou silou, druhý způsob uměle uzavírá pohyb kyvadla do neustále se opakující kinetické smyčky. Vzniká paradoxní stav nepřírozeného pohybu, který stejným způsobem – totiž jako nepřírozený – vnímáme. První způsob stojí za vznikem obrazů a obrazových konstelací. Druhý je zpřítomněn zvukovým kinetickým objektem nazvaným *Setrvalá nemožnost odpoutání*.

Objekt je situací nepřírozenou. Vyjímá určitou lidskou zkušenost z rámce její platnosti a cíleně ji pozměňuje. Vzniká iritující „věčné“ kyvadlo, které je zacykleno (pohybem a zvukovou stopou) ve své průběžné aktivitě. Proč tato průběžná situace irituje lidské vědomí? Protože narušuje jakousi automaticky předpokládanou, latentní jistotu. Jistotu orientace v prostoru a čase. Je tu simulována jakási představa „věčnosti“, což je rozměr pro lidské vědomí problematický. Věčnost (stejně jako nekonečno) je pojmem spojeným s abstraktním myšlením, zde je však náhle přítomno cosi, co je skutečné, předmětná situace poukazující za hranice, mimo lidský čas. Umělý autorský zásah do principu kyvadla znejišťuje. Odjímá člověku jednu ze základních

jistot, totiž představu časové přímky mezi začátkem a koncem, předpoklad lidského vnímání, jehož formátem není nekonečné mechanické opakování, nýbrž vývojová trajektorie „příběhu“, který začíná, děje se, vyvíjí se a končí. Na výstavě tak kyvadlo, reprezentující „nelidský“ pohyb, zastupuje jednu z koncepčních polarit projektu. Pohyb, který se odehrává mechanicky donekonečna, mimo lidskou přirozenost.

Druhou polaritu tvoří obrazy. Fungují jako záznamové médium. V tomto případě je autorem prozkoumávána oblast vztahu člověka a fyzikálního principu v rovině intenzivního prožívání prostřednictvím stanovených „zkoušek“. Autor svým rozhodnutím-akcí rozkmitává kyvadlo, a to vytváří na předem připraveném povrchu obrazové plochy záznam. Oproti objektu kyvadla, které vede k nejistotě vnímaného, je zde naopak kladen důraz na jistotu toho, jak kyvadlo v podmínkách

gravitačního pole země ve vztahu k prostoru a času funguje. Hrot rozkmitaného břemene vyrývá do povrchu obrazu záznamovou stopu – kresbu. Tvar a směr této kresby je orientován podle způsobu rozkmitání kyvadla. Vznikají záznamové obrazy, které již v založení obrazové plochy reflektují rádius kyvadla prostřednictvím technického rastru z pruhů, jež se sbíhají do předpokládaného epicentra – bodu, ve kterém by kyvadlo mělo nakonec spočinout v klidové poloze.

V zacházení s kyvadlem objevuje Hanzlík určitou existenciální jistotu plynoucí z toho, jak věci fungují a jak je můžeme zrekonstruovat. Tato jistota je znovu intenzivně prožívána a autenticky zaznamenávána. Je však také dalším východiskem pro nové zacházení se vzniklými formami a s jejich novou problematizací, tentokrát v rovině vizuální reprezentace. Všechny obrazy vznikají v horizontální poloze na zemi, prezentovány jsou však v čelní situaci na zdi jako klasický závěsný obraz *Zpomalení*. Již tento posun v sobě obsahuje rozdílné referenční diference a mody. V některých dílech autor přiznává směr „kresby kyvadlem“ v jeho původní osově orientaci *Souřadnice; Trajektorie souměrnosti*. Jinde pracuje s protipohyby, které uměle sestavuje z jednotlivých obrazových elementů *Polarita*. Dochází k vědomé manipulaci s autentickým záznamem. Lidský zásah mění „zarámování“ pohledu na výstupy z experimentu *Kalibrace emcionality*. Vznikají nové vztahy (včetně „logických chyb“) ve struktuře vztahů mezi záznamem, obrazovým formátem a galerijní stěnou, které zlidšťují principy fyzikální mechaniky a obohacují je o nevyzpytatelnou, nepropočitatelnou a tedy svobodnou lidskou hravost vloženou do jednání *Nekorektní aktivita*. Právě tato dimenze lidskosti, která se objevuje ve svobodném nakládání s mechanickými východisky tvorby, je tím, co je na výstavě principiálně zpřítomňováno.

Vzniká atlas možností, jehož otevřené horizonty se opět dotýkají představy nekonečna, jako tomu bylo u kyvadlového objektu, nikoliv však z pohledového úhlu mechaniky, nýbrž ze stanovité přirozeně daných lidských potencialit. Imaginace tu prostupuje mechaniku. Obě polarity se prolínají v bohatý materiál nevyčerpatelných vztahů a emocí. A především gravitace, ač se to na první pohled nemusí zdát, je přirozeně zabudována do lidské obrazotvornosti jako její nedílná architektonická součást. Je svým způsobem vzrušující si tuto skutečnost plně uvědomit a emocionálně a přitom vědomě si ji prožít. Tento silný vitální moment mimo jiné nabízí výstava Daniela Hanzlíka.

Petr Vaňous
Praha, září 2017